

Kariéra s paletou Umělec, umění a umělectví v 19. století

Západočeská galerie v Plzni, výstavní síň „13“
20. 3. – 9. 6. 2019

Velkým tématem moderního umění se po roce 1800 stal sám umělec: jeho profese, postavení ve společnosti i budování jeho sebevědomí před uměleckou kritikou či anonymními diváky. Utváření moderního umělectví zásadně ovlivnila nově zavedená veřejná prezentace děl na uměleckých výstavách, ale také reflexe tradičního i aktuálního uměleckého školení.

Výstava si klade za cíl představit toto téma z různých perspektiv, které ukazují způsoby jeho uchopení v českém umění dlouhého 19. století a propojují ho také s evropským kontextem. Autorky výstavy Eva Bendová (Západočeská galerie v Plzni) a Pavla Machalíková (Ústav dějin umění AV ČR) téma koncipovaly do tří hlavních kapitol.

„Více či méně stylizované a inscenované obrazy, jejichž prostřednictvím umělci zachycovali prosazování vlastní profese ve společnosti, zahrnují zobrazení sebevědomého tvůrce, romantickou introspekci sebe sama i oslavování a kritiku ikon uměleckého či národního společenství,“ uvádí Pavla Machalíková.

„Konkrétně kapitoly s názvy – *V soukromí ateliéru i tváří v tvář publiku, Autoportrét / vzájemný portrét a Chrámy umění* – odkazují k zásadním tématům uměleckého zobrazování, v nichž umělec etabloval sám sebe jako svobodného tvůrce nebo osobnost veřejného života. Návštěvník zde uvidí tvorbu anglických a francouzských karikaturistů jako byli **Honoré Daumier, William Hogarth** nebo **James Gillray** spolu s klíčovými díly českých umělců, autoportréty a ateliéry **Karla Purkyně, Soběslava Pinkase, Emila Orlika nebo Ludvíka Kohla,**“ doplňuje dále Eva Bendová.

Dlouhá řada vyobrazení **uměleckých ateliérů** dokládá důležitost tohoto námětu v západním umění. Ateliér byl místem, kde se předávají zkušenosti, a současně intimním prostorem, v němž tvůrce uskutečňuje své představy. Oproti soukromí ateliéru byly nedílným momentem utváření uměleckého sebevědomí veřejné výstavy. Kariéru umělce totiž kromě názorů kritiků ovlivňovalo také očekávání nevyzpytatelných a anonymních návštěvníků uměleckých výstav. V tomto prostředí se vkus, nálada a – mnohdy konzervativní – představy publika staly klíčem k úspěchu, odmítnutí, nebo alespoň pobavení.

Autoportrét v umělecké praxi fungoval nejen jako způsob prezentace uměleckého sebevědomí vůči publiku, ale také jako osobní introspekce. Ani jedna z těchto rovin umělecké komunikace však nebránila tomu, aby byl současně i příležitostí pro výtvarné experimentování s prostorem obrazu, jak ukazují například autoportréty Karla Purkyně. Zobrazování umělců mezi sebou pak potvrzovalo jejich vzájemnou blízkost, návaznost tvorby i existenci umělecké komunity, jako tomu bylo poprvé výrazně v případě nazarénů.

Oslava jednotlivých druhů umění a jejich blahodárného vlivu na člověka i společnost byla v pozdním 19. století důležitým námětem mnoha alegorických a historických kompozic, které ve zkratce představuje třetí kapitola: **Chrám umění**. Tato díla doprovázejí dobu, kdy se dlouhé úsilí o emancipaci umění a ochranu umělců propojilo s oficiální podporou, promítající se do zakládání veřejných kulturních institucí i do výzdoby reprezentativních budov. Odvrácenou stránkou tohoto procesu však zůstávala marginalizace těch, kdo se do oficiálního kánonu nevešli.

Na výstavě jsou zastoupeni **Josef Mánes, Josef Bergler, Viktor Barvitijs, Adolf Liebscher, Karel Špillar** či **František Kupka**.

Výstava je věnována Romanu Prahlovi, profesoru z Ústavu pro dějiny umění Filozofické fakulty Univerzity Karlovy, jehož mnohé práce se těmto motivům věnovaly a otevřely je tak pro další uměleckohistorické bádání.

K výstavě vychází ve spolupráci s vydavatelství B&P Publishing **stejnomená publikace**.

Vystavená díla pocházejí ze sbírek:

Česká spořitelna, a. s., Galerie Kodl, Galerie výtvarného umění v Ostravě, Moravská galerie v Brně, Muzeum hl. m. Prahy, Národní galerie Praha, Národní památkový ústav – Státní zámek Kozel, Oblastní galerie Liberec, Oblastní muzeum v Lounech, Památník národního písemnictví, Uměleckoprůmyslové museum v Praze, Západočeská galerie v Plzni a soukromé sbírky

Výstava vznikla ve spolupráci s Ústavem dějin umění AV ČR, v. v. i.

Partnerem výstavy je Národní galerie v Praze, výstavu a publikaci podpořila Galerie KODL.

DOPROVODNÝ PROGRAM

Komentované prohlídky (začátky v 17 hodin)

2. 4. Eva Bendová

30. 4. Pavla Machalíková

14. 5. Eva Bendová

Přednáška

24. 4. v 17 hodin **Umělec a umělectví v 19. století** – Roman Prahel (Ústav pro dějiny umění FF UK)

Dětská dílna

15. 5. v 16 –18 hodin **Vstupte do ateliéru umělce**

Informace a rezervace: rezabkova@zpc-galerie.cz, 377 908 536.

Aktuální informace o doprovodném programu viz www.zpc-galerie.cz a [FB.com/zapadoceska.galerie](https://www.facebook.com/zapadoceska.galerie)

Otevřeno denně kromě pondělí od 10 do 18 hodin.

Západočeská galerie v Plzni, výstavní síň „13“, Pražská 13, Plzeň

Kontakt pro média: Eva Reitspiesová, Public Relations ZČG, tel. 731 474 266, reitspiesova@zpc-galerie.cz